

הלכות פציעת הפת סימן קסו

ביאורים ומוספים

[משנב ס"ק מג]

וְצָרִיךְ עֵינַי לְדַיְקָא⁽³⁶⁾.

41) ומטעם זה יש שכתבו, שמי שמסופק אם חייב לברך ברכה או לא, רשאי לברך בלשון 'רחמנא', ואין בכך משום הוכרת שם שמים לבטלה (פני יהושע ברכות יב, א ד"ה ויותר נראה, בן איש חי שנה א נשא אות ט, וערוך השלחן סי' רב ס"ג). אמנם בשו"ת רעק"א (מהדו"ק סי' כה) כתב שאין לעשות כן, מפני שכשאומו שם בלשון לע"ז בתוך ברכה נחשבת הברכה כמחוכר בה השם [וכן כתבו החוות דעת (יו"ד סי' קי בבית הספק ד"ה בס"ק ב), החתם סופר (נדרים ב, א), והעמק שאלה (יתרו שאלתא נג), וכן צידדו הפמ"ג (סי' ריט משב"ז ס"ק ג, הובא בשעה"צ שם ס"ק יג), והפתחי תשובה (יו"ד סי' שכח ס"ק א)]. וכן פסקו בשו"ת אגרות משה (ארו"ח ח"ד סי' מ אות כז) ובשו"ת מנחת שלמה (ח"ב סי' ג), וכן דעת הגרי"ש אלישיב (שבות יצחק נר שבת פ"ב הע' כד), וראה מה שכתבנו לעיל (סי' מז ס"ק כט) ולקמן (סי' רט ס"ק ט).

[ביה"ל ד"ה אבל]

וְהוּא שְׁלֵא קְרָבִי הַפְּרִי־מַגְרִים שְׂרָצָה לּוֹמֵר שְׂבָאֵן זֶה לְכַלֵּי עֲלָמָא יּוֹצְאִים, דְּלִיתָא⁽³⁷⁾.

37) אמנם בשעה"צ לקמן (סי' רי"ג ס"ק יח) כתב כפמ"ג, וכן העיר השונה הלכות (סי"ז) ונשאר בצ"ע.

[משנב ס"ק מח]

שְׂאִין מְקַרְכִּין עֲלֵיהֶם אֶלָּא עוֹבֵר לְעִשְׂתָּן וְלֹא אֶחָר-כְּפָרֶךְ⁽³⁸⁾.

ואם בנך 'בורא מיני מזונות', דעת הרפה אפרונים הוצא קדיעבד⁽⁴²⁾.

42) וכל זה, כשאנו מתכוון לפטור בברכה זו אלא את הפת, שאו אם לא תפטור הברכה את הפת, לא יהיה לה על מה לחול. אבל אם בייך 'מזונות' על פרפרת, ונתכוון לפטור בכך אף את הפת, כתב במשנ"ב לקמן (סי' קעו ס"ק ב ובשעה"צ שם ס"ק ב) בשם השיטה מקובצת שאינו פוטר בכך את הפת [וראה משנ"ב לקמן סי' רי ס"ק י, ומד שכתבנו שם].

[ביה"ל ד"ה במקום]

[ביה"ל שם]

וְאֵלֶּיָּה רָבָה בְּשֵׁם הַדְּרִישָׁה קְסִימֵן קֶסח קְתַב, דְּכִרְפַת 'בּוֹרָא מִינֵי מְזוֹנוֹת' הִיא בְּרָכָה פּוֹלְלַת קְמוּ 'שְׁהַכְּלִי'⁽⁴³⁾.

43) אך כיון שיוצא בברכה זו רק בדיעבד, כתב בשו"ת אגרות משה (ארו"ח ח"ד סי' מ אות א) שלא יאכל על סמך ברכה זו אלא רק חתיכה קטנה שדרך להניחה בפעם אחת בפיו ולא יותר, לפי שאין לאכול דבר שיוצאים ידי חובת ברכתו רק בדיעבד [וראה משנ"ב לקמן סי' רג ס"ק ג ומד שכתבנו שם]. ומשום כך, יש להמתין ולא לאכול ממאכל זה עד שיתחייב בברכה אחרת, ויכול לשם כך לשנות את מקומו באופן שיתחייב בברכה נוספת, ואז יש לברך את הברכה הראויה למאכל זה ולאכול את השאר. מאידך, דעת הגרי"ש אלישיב (שבות יצחק דיני נר שבת עמי רעא) שאין לעשות עצה זו אלא במקום שספק אם יצא, מה שאין כן בענינו שבחדי יצא אלא שאין זה לכתחילה.

[ביה"ל שם]

וְיוֹצֵא עַל קֵל דְּכָרֶךְ⁽⁴⁴⁾.

44) וכל שכן שפוטרת דבר שספק אם ברכתו 'בורא מיני מזונות', כמבואר לקמן (סי' רח ס"ז ד"ה עד).

38) ומי שהכניס משקה לפיו בלא ברכה, כתב השו"ע לקמן (סי' קעב ס"א) שיבלענו ולא יברך עליו אחר כך ברכה ראשונה, והרמ"א שם חלק עליו, וכתב שיש לברך עליו אחר כך ברכה ראשונה. ובביאור דברי הרמ"א כתב המשנ"ב שם (ס"ק ד), שאף שכאן מבואר שאין לברך ברכה ראשונה לאחר שבלע המאכל, מ"מ כיון שנוכר בעוד המשקה בתוך פיו, באותה שעה חל עליו חיוב ברכה דומה קצת ל'עובר לעשייתו' ולכן אפשר לברך עליו אחר כך. ולמעשה כתב המשנ"ב שם (ס"ק ה), שרוב הפוסקים נקטו כדעת השו"ע.

[משנב ס"ק מט]

גַּם-כֵּן אֵינּוּ רְשָׁאִי, מְשׁוּם בְּרָכָה שְׂאִינָה צְרִיקָה⁽³⁹⁾.

39) ובביאור הטעם שאסור לברך מספק, כתב בשעה"צ לקמן (סי' רטו ס"ק כא) שאיסור ברכה לבטלה, אף על פי שלדעת כמה מן הראשונים אינו אלא מדרבנן, מ"מ כיון שאסמכוהו אקרא ד'לא תשא' החמור משאר לאוין, וגודל חומרתו חשוב כחומר חייבי כריתות ומיתות בית דין, וגם עונשו גדול, ולפיכך אפילו ספיקו חמור משאר ספיקות דרבנן, ועל כן אסור להחמיר ולברך מספק.

ומשמע שאינו מברך אפילו ברכה בלא שם ומלכות, וראה מה שכתבנו בביה"ל לקמן סי' רכא ס"א ד"ה אם.

[משנב ס"ק נ]

אֶפְלוּ הֵכִי מְהִנֵּי בְּדִיעְבַּד אִם בְּרַךְ 'שְׁהַכְּלִי'⁽⁴⁰⁾.

40) וכן לענין יין, כתב השו"ע לקמן (סי' רו ס"א) שברכת 'שהכל' פוטרת, וראה מה שכתבנו שם.

[משנב ס"ק נא]

דְּמִלַּת 'רַחֲמָנָא' קָאִי בְּמִקוֹם הַשֵּׁם⁽⁴¹⁾.

הלכות בציעת הפת סימן קסו

באר הגולה סד

נ ספר ארוחתיים
ס ברכות ג"א ע טור
ס סיני ודקדוקי פסק
ד מהלכות ברכות
לפי נקטאות שלט
ס ברכות מ"צ פ"ב

בכר יצאו כלם באכילת הבוצע, כי אין צריכים כלם לאכל מן פרוסת הבוצע, רק שעושים פן לחבוב מצוה (יוקח ואורחות): ז יראובן שהיה נוטל ידיו לאכילה, ויעקב היה מקרב 'המוציא' ונתפון (מד) להוציא השומעים, (מה) ואחר כך נגב ראובן ידיו (מו) וברך 'על נטילת ידים', לא הוי הפסק, ויוצא בברכת יעקב ואינו צריך לחזור ולברך ברכת 'המוציא': ח ששכח ואכל ולא ברך 'המוציא', אם נזכר בתוך הסעודה (מו) מברך, ואם לא נזכר עד שגמר סעודתו (מה) אינו (יב) מברך: ט ואם הוא מספק אם ברך 'המוציא' אם לאו, (מט) אינו חוזר ומברך: י א"א (ג) * במקום ברכת 'המוציא' (גא) ברך 'שהכל נהיה בדברו', או שאמר * בריך רחמנא (יג) * מלפא מארה (גב) * דהאי פתא, (גד) יצא: יא א"א הוי

שערי תשובה

קצת פוסקים פניתי אמן אחר ברכת ק"ש, וצריך לבדוק פעם אחרת ותני ברכתו הראשונה לבשלה, ולכן אין להפסיק בפניתי אמן: וכן בברכת המוציא וכל אחד פירו לפניו, אין לעלות אמן אחר ברכת חברו עד שיקדים אחר ברכתו, ע"ש: [א] מלפא מארה. כה"ט. וע"ן ב"ח סימן קסח דמשמע דאם ברך במי"מ על הפת לא יצא, וכן חובי בבי"ת יהודה סימן מא, וכתב בבב"י שדעת כה"מ ונח"י ונח"י ונח"י בשם הררי"ש דצ"א, וכ"כ באמרי יעקב ובסימן רז דגם הרמ"ב אפסלי וז"א ס"ל הכי, וז"ש פתב דאם ברך על הפת כה"מ

באור הלכה

המגן אברהם שמקשה בסימן ריג טע"ב על דברי הרמ"א דסימן רטו, אכל אין החיוב משל על כל אחד מהשומעים, ובטעמיה אחר מהם סגי, או שיעטם הבוצע או אפלו אחר משאר המסבין, יכולים אחר כך כל אחד לאכל מכפר אשר לפניו, ומכאן ראהו לזה מההיא דערובין דאמרין שם: לטעמה ינוקא, אלמא דלאו הו"א כל השומעים מהניב לטעם מכוס שברכו עליה, אלא בטעימת אחד סגי, ואפלו לא טעם המברך בעצמו אלא אחד מן השומעים, סגי, כן הוא תכן דבריו למען שם [וכן משמע משארי ראשונים בסוגיא זו, ששל זה שקלו וטרו, ע"ן תוספות ר"י שארלא"ן וברבנא זינה]: אכל אין הכינימי דאסור להפסיק לכל אחד מהשומעים קודם שיאכל מכפרו, ואם הפסיק אבד ברכתו. ודבריו אלו יש להעמיט גם ברוקח המוכא בבב"י יוסף למען בו, אלא שיש שם טעות סופר קטן, שבמקום "השיחור" צריך לומר "השיח", ורוצה לומר, שאחר שאכל המברך מכפרו אף שהשיח, מכל מקום נפקי כלם בברכתו ויחלו אחר כך לאכל מכפרם, מה שאין פן אם השיח קדם שאכל אבד ברכתו והוא ברכה לבשלה, וממילא גם אחרים לא יוכלו לאכל מכפרם על סוף זה, ויבדל קמון בסימן ריג טע"ב; וזהו שלא ידברו הפרימרים שרצה לומר שבאופן זה יכלי עלמא יוצאים, ודליתא (א"א), יש לומר בכנות הרקאנטי סימן עד המוכא באליה רבה, ע"ן שם, ולפי זה גם הוא יכול לסבר שהבית יוסף. היוצא מדברינו, שמוחזקת ואור ורוע גופא גס"ן אין מקור לדברי הרמ"א, וגם דינא כהבית יוסף, וכמו שכתב האחרונים: * במקום ברכת 'המוציא' וכו'. ואם ברך 'בורא מיני מזונות', דעת הרבה אחרונים דצ"א בדיעבד (א"א), ואליה רבה בשם הררי"ש בסימן קסח פתב, דברכת 'בורא מיני מזונות' היא ברכה מוללת כמו 'שהכל' (א"א) ויוצא על כל דבר (א"א), דכל מלי מיון זון (חזן ממים ומלח), וכן פתב החרי"א דס"ל נח, ע"ן שם בנשמת אדם: * בריך רחמנא וכו'. בט"ז לקמן סימן ריט הביא בשם תלמידי רבנו יונה דצריך לומר גס"ן 'אלהא', ושאר פוסקים לא הביאו דבר זה להלכה, ומשמע דסבירא להו דיון ד'רחמנא' הוא במקום שם די בשם אחד, והוא פשיטא בין לרב ובין לר"י, אם יאמר 'ברוך ה' מלך העולם' וכו' בורא יצא, והוא הנזכר שם ומלכות; וע"ן רש"בא פ"ק הוראה, ובירושלמי שלפנינו ליתא: * דהאי פתא. ע"ן במשנה ברורה, והוא מהגהות אשרי ושאר פוסקים שכתבו בלשון 'אפשר':

באר היטב

(י"ב) מברך. פתב ב"י: אם יכול לאכל יברך ויאכל מעט. וכתב המ"א: טוב לעשות פן, מאחר שהרש"ב"א פתב דלחנא"ד צריך לברך אעפ"י שאמר סעודתו, ולכן טוב להוציא עצמו מלפא: (יג) מלפא מארה. אפלו לא אמר 'פתא' נמי יצא, ב"י ביח. וז"ל מלפא דקמא מרה, דמלך לבד אינו מלכות, ע"ן סימן קסח לדעת הכ"י, והכ"י צדד לומר דאפשר שגם הכ"מ מודה, וע"ש בשיורי ברכה

משנה ברורה

כמו שכתבתי בבאור הלכה, וצריך עיון לד"א (א"א): ז (מד) להוציא השומעים. וגם השומעים פנונו לצאת בברכתו: (מה) ואחר כך נגב ידיו. הוא הדין (מג) כשכל הנטילה וברכת 'על נטילת ידים' היה אחר כך, גם פן יוצא בדיעבד, דכל זה לא הוי הפסק, דהוי צריך סעודה, וכפ"ל, ולא נקט לשון זה אלא להורות לנו דאם ברכת 'על נטילת ידים' היה בשעה שיעקב ברך 'המוציא' דלא יצא, דהרי (מג) צריך להבין ולשמע מה שאומר המברך ולא להפסיק בדברים אחרים, ואז שומע בעונה [ע"ן לקמן סימן קפג סוף טע"ב ו]. ובעונותינו הרבים, הרבה נקשלין בזה בליל שבת קדש כשהפעל הבית מוציא בני ביתו בקדוש: (מו) וברך 'על נטילת ידים' וכו'. ואף על גב דקמא לן שומע בעונה, וקבר פסק המגן אברהם לעיל בסימן קנח טע"ב יא, דאם קדם שברך 'על נטילת ידים' ברך 'המוציא' לא יוכל לברך עוד 'על נטילת ידים', שאני הכא דלא נגב ידיו (מד) קדם ברכת 'המוציא' ולא נגמר המצוה עדין, אכל אם כבר נגב גס"ן, לא יכול לברך עוד 'על נטילת ידים', כיון דקבר יצא בברכת 'המוציא': ח (מז) מברך. על מה (מה) שיאכל אחר כך, דכי בשביל שאכל עד עתה בלי ברכה יחזור ויאכל בלי ברכה? [גמרא]: (מח) אינו מברך. שברכת הנהנין הוא כשאר ברכת המצות, שאין מברכין עליהם אלא עובר לעשייתן ולא אחר כך (א"א), אלא אם כן היא מצוה שאי אפשר לברך עליה עובר לעשייתן, כמו שכתוב בסימן קנח טע"ב יא, ע"ן שם. (מו) ומיהו, אם אפשר לו לאכל (מו) עוד מעט, טוב שיברך 'המוציא' ויאכל: ט (מט) אינו חוזר ומברך. כשיאכל עוד, דברכת 'המוציא' אינו אלא מדרבנן, וספקא להלכה. (ממ) ומשמע זה, אפלו אם ירצה להחמיר ולברך גס"ן אינו רשאי, משום ברכה שאינה צריכה (א"א). (מט) מיהו, אם נודמן לפניו במסכתו אחד שרוצה לאכל פת, נכון שיוציאנו בברכת 'המוציא':

י (ג) במקום ברכת 'המוציא' וכו'. הינו, אף דפת הוא דבר חשוב, אפלו הכי מהני בדיעבד אם ברך 'שהכל' (א"א), וכל שכן על כל דבר, כדאיתא לקמן בסימן רו טע"ב א: (גא) ברך 'שהכל נהיה בדברו'. הינו שאמר "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם שהכל נהיה בדברו", או אף שלא הזכיר תחלה כלל, רק אמר "ברוך רחמנא" וכו' לחוד, יצא, כיון שיש שם ומלכות, (ג) דמלת 'רחמנא' קאי במקום השם (א"א) (שכן היו קורין אותו בבבל) ומלת 'מלפא' היא מלכות: (גב) דהאי פתא. ואם אמר 'מלפא מארה דהאי' ולא הזכיר שם הפת כלל, אפשר דצ"א, כיון שהפת מנחת לפניו. וע"ן באור הלכה: (גד) יצא. בדיעבד, אכל לכתחלה אסור בשמיתקן, דאף

שערי תשובה בשם הכרי"ס, וכן פתב גס"ן בספר דמשק"אליעזר: (מג) ומסתברא דאפלו אם יאמר שבנתיי או גלבי לברכת המברך גס"ן לא יצא, כיון דמה שיוצא בשמיעה הוא רק מפני דשומע בעונה, וזה שיש דוקא כששומע, אכל אם לא דבר, לא עדיף מהמברך בעצמו ברכת 'המוציא' כשהפסיק באמצע בדברים אחרים דלא יצא: (מד) ואם הניחה שלו היה אחר ברכת 'המוציא' קדם שברך 'על נטילת ידים', יש לע"ן בדברי, דאפשר דהכא צריך טפי, כיון דבצת 'המוציא' עדין לא היה נגוב, לא יוכל התורה לגרע אותו מברכת 'על נטילת ידים', וצריך עיון: (מט) והלחם המזוהר ועוד אינה אחרונים פתבו דבנה יתקן עונתו על העבר, דכל זמן שלא גמר סעודתו מקרי עובר לעשייתן: (מו) מגן אברהם ושי"א, קוד לצאת גם דעת הנכ"ד דסבירא לה דאפלו גמר סעודתו ואינו אוכל עוד קל גס"ן צריך לברך ברכת 'המוציא' על העבר: (מו) ואפלו אם הוא שבע, רק שאינו קץ במזונו [מסקנת א"ר ע"ש]: (ממ) הגר"ו. ואף דרשאי להחמיר על עצמו שלא לאכל, בנה אינו נכנס לחשש אסור, מה שאין פן בזה: (מט) פשוט: (ג) אכל אם אמר 'רחמנא' מסתברא דלא יצא, שנה אינו שמו של הקס"ה, וכן מוכח בלשון ערוך הגר"ו:

הלכות בציעת הפת סימן קסו

(נד) שנים * או רבים, * אחד מברך לכלם. ודוקא (נה) הסבו שהוא דרך קבע (או בעל-הבית (נו) עם בני-ביתו, דהגוי בהסבו) (טו), אבל אם היו יושבים * בלא הסבה, מין שאינם נקבעים יחד, כל אחד מברך לעצמו. ואם אמרו נאכל כאן או במקום פלוני, מין שהכינו מקום לאכילתן (טז) הוי קבע ואפלו בלא הסבה. והאידידא שאין אנו רגילים בהסבה, *ישיבה דידן בשלחן אחד, או בלא שלחן במפה אחת, הוי קביעות, (נח) ואפלו לבגיי חבורה בהסבה דידהו דמי. (נט) ולדידן אפלו קבעו מקום לאכילתן או בפעל הבית עם בני-ביתו, לא מהני, *אלא-אם-כן ישובו (ס) בשלחן אחד או במפה אחת: "ב"אם היו רוכבים ואמרו (יז) נאכל, אף-על-פי שכל אחד אוכל מפכרו *שלא ירדו מההמות, מצטרפין, (סא) מין שעמדו במקום אחד, אבל אם היו אוכלים (טו) (סב) והולכים, לא. (סג) ואם היו אוכלים בשדה מפזרים ומפזרים, אף-על-פי שאוכלים כלם בשעה אחת ומפזר אחד, מין (סד) שלא קבעו מקום ואוכלים מפזרים אינם מצטרפין: "ג"היכא דלא קבעו מקום דאמרינן שכל אחד מברך לעצמו, (סה) *אם כן

באר היטב

שלחן, מ"א: (טו) והולכים לא. פ"ה לא מהני אמירה. וצ"ע אם יושבים בעגלה א' ואמרו נאכל כאן ואוכלין יחד אם מצטרפין, ובספיקה פשוט דקביעות גמור

משנה בוררה

דברכות נאמרין בכל לשון⁴⁶, הינו היכא דלא שנה קלל מנסח הברכה, אבל הכא הא שנה מנסח (נא) שקבעו חז"ל בלשון-הקנש, ואפלו הכי יצא בדיעבד, מין שעל-פני-פנים הנפיר שם ומלכות וענין הברכה. ולפי מה שפסק המחבר לקמן בסימן ריד, מירי כאן דאמר "מלכא דעלמא מרה" וכו', ועינן במה שנכתב שם בבאור הלכה. (נב) ומשמע בש"ס דהוא הדין אם אמר "ברוך המקום (ג) מלך העולם שפך את דמך" וצ"ע: "לא (נד) שנים או רבים. קטט לשון זה, משום דבברכת-הפזון דינא הוא דדוקא בשלשה מומינין יחד ומצוייאין כל אחד את חברו, ובשנים אין מצוייאין אחד את חברו לבתחלה, אבל בברכת 'המוציא' אפלו לבתחלה יכול להוציא בשנים אחד את חברו, והשעם מבאר לקמן ריש סימן קצג במשנה בבורחה⁴⁶: (נה) הסבו. פן תהי דרכן באכילתן דרך קבע להיות משין על צדיהן השמאלית על המטה [רש"י]: (נו) עם בני-ביתו. משום דנגרין אתריה שהוא מסב, לקח מצטרפים עמו אפלו בישיבה גרידא [ב"י]: (נז) הוי קבע. ועל-פן אפלו כל אחד אוכל מפכרו, מצטרפין [גמרא]: (נח) ואפלו לבגיי חבורה. ורצה לומר, שאינו בעל-הבית עם בני-ביתו, הדידהו אפלו בזמן הגמרא הוי בהסבה, וכו"ל: (נט) ולדידן אפלו וכו'. צריך לומר "ואפלו לדידן", ורצה לומר, דלא תימא מין שהליכה דין הוי בהסבה דידהו, אם כן במקום דלא בעי הסבה לדידהו, כגון שקבעו מקום לאכילתן, דהניו שאמרו: נאכל כאן או במקום פלוני, וכן בעל-הבית עם בני-ביתו, לדידהו לא צריך הסבה, הנה אמרנא לדידן לא צריך אפלו ישיבה, קא משמע לן דבאלא ישיבה לא מקרי קבע: (ס) בשלחן אחד וכו'. עין בבאור הלכה מה שכתבנו בשם הגר"א: יב מין שעמדו וכו'. ורצה לומר, דכנה נחשב כמו ישיבה ומנהי, (נד) מין שאמרו נאכל וכו' וכו' מקום לאכילתן⁴⁸, וכו"ל בקסיעה יא: (סב) והולכים לא. פרוש: לא מהני אמירה שאמרו

סימן ריד, מ"א: (יד) נאכל. א"ע"א דלעיל כתב דלא מהני אמירה א"כ ישובו בשלחן א', הינו בבית אבל בשדה דליכא שלחן הוי קביעות באמירה בלא

באור הלכה

בבית-יוסף דתב, דכין שהוא ספקא דנפון, לענין ברכת 'המוציא' יצא בדיעבד. ולאכילתו לפי מה שכתב הרמב"ם, דבעינן שזכיר על-פני-פנים מענין הברכה, ותכא לא תפירי כי אם ברמז בעלמא, ותיכין מעינו ברכה פז, ועל-פן לא תתקמי כי אם לשון הראשונים בענין זה: * או רבים וכו'. וכל זה לענין פת ולענין יין ושאר פרות נחבאר בסימן ריג, עין שם: * אחד מברך לקלם. ואפלו אם המסבין יודעין בעצמן לברך, מכל מקום הוויר מענה הוא שאמר דרך ויציא כלם, דברב-עם הודת מלך⁴⁷: (מבני-יוסי-טוב בפרק ביער מברכין סימן לג, ושכן כתב גם הרמ"ן): * בלא הסבה. עין מגן-אברהם שהעתיק בשם שלטי-גבורים, דאם מקצתו מסבין, אחד מברך לכלם או שאינו מסבין: * עין בפרקי-מגדים שכתב, לדידן דיישיבה הוי בהסבה, הוא הדין בלשון מקצתו מהני. ולענין דצמי צריך עין גדול על עקר דברי המגן-אברהם בשם שלטי-גבורים, שהרי מבאר לקמן בסימן קצג סעיף ב דאף השלישי צריך לקבץ אהם בהסבה על-פני-פנים גמור אכילה, ולדין פלישה, וכמבאר הגדא בדברי הר"א ש בפרק שלשה שאכלו, דמספיק נובע זה הדין, ורודע שיטת הר"א ש שאמר פוסקים, וכן סתם השלחן-ערוך דמתניחין מירי בא בברכת 'המוציא' ובין בברכת-הפזון וחד דינא הוא להתניהו, וצריך עין גדול: * ישיבה דין. אבל עמידה לא מהני [תוספות בברכות מ"ג דבור הפתחיל הוואל, בסוף הדבור, והעתיקו בבית-יוסף סימן רצו, וכן כתב הר"ח]. ושאני הווא דסעיף יב דסעיף בעמידה, דשם הם יושבים על השמור: *אלא-אם-כן ישובו בשלחן אחד וכו'. עין במגן-אברהם סעיף-קטן כו שהסבין טעם דבר: דבבית דאיכא שלחן ואין כלם אוכלים על שלחן אחד, מביח דדין דעם לקבץ יחד ויטל מה שקבעו מקום מתחלה. והגר"א בבאור פתב, דאנב שטפה מקום העתיק המחבר "בשלחן אחד" וכו', ובאמת לא בעינן כלל שלחן אחד או מפה אחת היכא שקבעו מתחלה לאכל יחד, או בעל-הבית עם בני-ביתו, אלא כל שיושבין ואוכלין ביחד, דהניו שאינם מפזרים אחד מהו אחד מהו, מצטרפים, וכמו בעיף יב, ודלא במגן-אברהם: * שלא ירדו מההמות. צריך לומר "ולא ירדו מההמות" [מאמר-מרדכי], וכן הוא לקמן בסימן קצג סעיף ג: * אם כן המברך להוציאם וכו'. הקשה הש"י, דמאי אשמעינן דוקא הכא, הא אפלו בקבוע נמי צריך המברך להוציא והשומעים לצאת? ועינן באלהי רבה שפרין, דאפשר דקבעה אף שצרכין פננה לצאת, מכל מקום אין צריך לכוון להדיא להוציאם, ומסתמא פננתו כף מין שקבעו, דומיא דשליח-עבר התקוע בשופר דלקמן סימן תקפ"ט⁴⁸, וכו' ופרו גמירן שארי אחרונים:

מתחלה נאכל, דהליכה מבטל הקביעות. ואם יושבים בעגלה אחת ואמרו נאכל כאן, ואוכלין יחד, מסתפק המגן-אברהם דאפשר דמצטרפין⁴⁹, דאף-על-גב דבעלמא נוסע בעגלה כמהלך דמי, מכל מקום מין שעל-פני-פנים כלם יושבים באגדה אחת יש לומר דמצטרפין, וכן נוטה דעת האליה רבה להקל: ובספיקה, פשוט אף להמגן-אברהם להקל דמצטרפין⁵⁰, דקביעות גמור הוא. פתבו האחרונים, דשמש המשמש בסעודה יוצא בברכת 'המוציא' אם שומע ומתפנן לצאת, אף-על-פי שהולך ובא תדיר ואינו קבוע אצל השלחן, מפני שדרך אכילתו בקף: (סג) ואם היו אוכלים וכו'. צריך לומר "וכן אם" וכו', ואדלעיל קאי שאמרו נאכל כאן וישובו לאכל, אפלו הכי לא מהני מין שהיו מפזרים, דבעינן שהיו מקום אחד [מאמר-מרדכי]: (סד) שלא קבעו מקום ואוכלים וכו'. חד ענינא הוא, (נח) ורצה לומר, שלא קבעו מקום בשעת אכילתן אלא שאכלו מפזרים זה לכאן וזה לכאן, לקח לא מהני אף שאמרו מתחלה נאכל כאן: "ג"ה אם כן

שער הציזין

(נא) רמב"ם בפרק א מהלכות ברכות, ועינן בבאור הגר"א בסימן סח שכתב שכן הוא פננת הרמב"ם שם, והוכיח זה גם-כן מן הגמרא: (נב) דאף דשם הוא דעת רבי מאיר, הא כתב שם הר"א ש שארי הראשונים והלכה כרבי מאיר. ומכל מקום מספקנא, אפשר דדוקא בזמנא שהיו קורין להסם יחברו בלשון זה: (נג) אף דלא נזכר זה בדברי רבי מאיר, הוא לא נחית לזה רק להשיעני דכיון שהנפיר מענין הברכה יצא, אבל גם הוא מודה דבעינן שם ומלכות, דהא פתבו כל הראשונים דלפי הספקנא רבי יוחנן סבירא לה כרבי מאיר, ורבי יוחנן סבירא לה דבעינן שם ומלכות: (נד) אבל בלא אמרו נאכל לא מהני אפלו לדין דיישיבה אצלנו הוי בהסבה, דהא בעינן דוקא על שלחן אחד: (נז) מאמר-מרדכי. ועינן בבאור הגר"א שגם הוא הסיים כן בכל זה לדינא, אף דכפרוש השלחן-ערוך כתב

הלכות פציעת הפת סימן קסז

ביאורים ומוספים

48) וכן כתב השו"ע לקמן (סי' קצג ס"ג) לגבי קביעות לזימון.

[משנ"ב ס"ק ג]

דאף דברכות נאמרין בכל לשון⁴⁵.

[משנ"ב ס"ק סב]
ואם יושבים בעגלה אחת ואמר נאכל כאן, ואוכלין יחד, מסתפק
הפגן-אברהם דאפשר דמצטרפי⁴⁹.

45) אמנם למצודה מן המובחר, כתב לקמן (סי' קפה ס"ק א) שצריך
לברך דוקא בלשון הקודש.

[משנ"ב ס"ק נד]

והשעם מבאר לקמן ריש סימן קצג במשנה ברורה⁴⁶.

49) ולגבי קרונות של רכבת, כתב בערוך השלחן (סכ"ו) שמועילה
אמירה לענין צירוף, משום שקרונות אלו חשובים כבית
ממש, אולם רק אם יושבים הסועדים סמוכים זה לזה ולא
מפורדים או מפורזים [וראה מה שכתבנו לקמן סי' קצג ס"ק
כו].

46) ובטעם החילוק כתב לקמן (סי' קצג ס"ק ב), שדוקא בתחילת
הסעודה שקובעים לאכול יחדיו דעתם להצטרף, מה שאין כן בסוף
הסעודה שדעתם להיפרד זה מזה, לכן צריך לברך כל אחד לעצמו.
וטעם נוסף כתב שם, שכיון שברכת המזון דאורייתא היא, החמירו
בה.

[משנ"ב שם]

ובספינה, פשוט אף להפגן-אברהם להקל דמצטרפי⁵⁰.

[ביה"ל ד"ה אחד]

הדיר מצנה הוא שאמר וברך ויציא בלם, דברב-צם הדרת מלך⁴⁷.

50) ובביאור החילוק בין עגלה לספינה, ראה מה שכתבנו לקמן סי'
קצג ס"ק כו.

[ביה"ל ד"ה אם]

מכל מקום אין צריך לכוון להוציאם, דמסתמא פגנתו כן פיון שקבעו,
דוקינא דשליח-צבור התוקע בשופר דלקמן סימן תקפ"ט⁵¹.

47) ולענין המנהג בזמנינו, כתב במשנ"ב לקמן (סי' קסח ס"ק כא)
ובביה"ל לעיל (סי' קסה ס"ב ד"ה והרא"ש) שאין אדם מוציא את
חבירו בברכת המוציא, וכן כתב במשנ"ב לקמן (סי' ריג ס"ק יב)
ולעיל (סי' ח ס"ק יג), שאין אדם מוציא את חבירו כמעט בשום דבר
מאכל. ובטעם הדבר כתב שם, שאפשר שהוא משום שאין הכל
בקיאים להתכוון לצאת ולהוציא [וראה מה שכתבנו בסי' ריג שם].

[משנ"ב ס"ק סא]

ומהני, פיון שאמר נאכל והכיננו בנה מקום לאכילתן⁴⁸.

51) שם (ס"ט) מבואר שמי שתקע בשופר התכוון להוציא את כל
מי ששומע תקיעתו, ושמע השומע התכוון לצאת ידי חובתו, אף
על פי שהתוקע לא חשב על פלוני זה ששמע תקיעתו, מי"מ יצא,
שהרי התכוון להוציא לכל מי שישמענו.